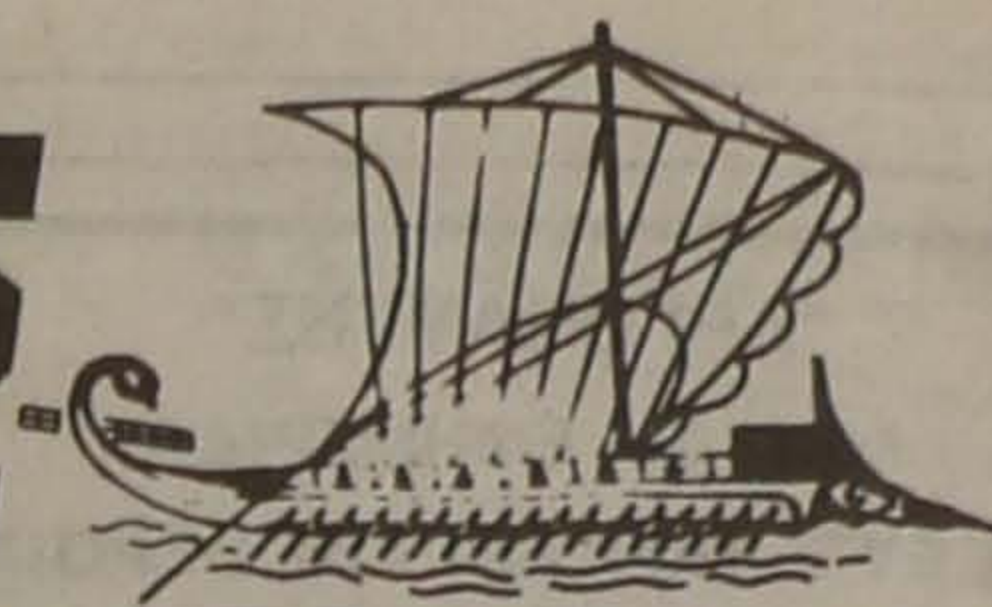

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Ετος 1ο Αρ. φύλλου 4 ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΑΠΡΙΛΤΣ 1989

Ο Ξενητέας

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ

Στιγμιότυπο από την παράσταση

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε το ανέβασμα του ποντιακού έργου "Ο Ξενητέας" του Φίλιωνα Κτενίδη από τον ερασιτεχνικό θίασο της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας. Συγκεκριμένα στη Βέροια δόθηκαν δύο παραστάσεις και μία στην Αλεξάνδρεια. Ανάλογη επιτυχία αναμένεται και στη Νάουσα στις 4/5/89.

Ενισχύετε το Πνευματικό Κέντρο

Αγαπητοί συμπατριώτες και αναγνώστες του "Αργοναύτη"

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, όλοι, οι Πόντιοι και φιλοπόντιοι, ότι είναι "θέμα τιμής" να προχωρήσουν σοβαρά οι εργασίες ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας, το οποίο θα αποτελέσει (όταν θα λειτουργήσει με όλα τα τμήματά του) μία πολιτιστική κυψέλη του Ποντιακού Ελληνισμού, όπως η Παναγία Σουμελά είναι το θρησκευτικό κέντρο μας. Χρειάζεται, όμως, να "ανασκουμπωθούμε"

με δωρεές σας για κοινωνικά γεγονότα

όλοι - όλες, ώστε να εξοικονομηθούν σοβαρά ποσά.

Ενας τρόπος είναι να προσφέρουμε στη Λέσχη (για το Πνευματικό Κέντρο) όσα ποσά επιθυμούμε να δώσουμε, π.χ. αντί στεφανιών σε κηδείες κ.λ.π. συγγενών και φίλων μας. Έτσι, τα ονοματεπώνυμα θα γραφούν

και στο ειδικό βιβλίο, που αργότερα θα κυκλοφορήσει και τυπωμένο. Ή το χρονικό της ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου. Ας σημειωθεί δε ότι για όλες τις δωρεές θα δίδονται "σόσπες αποδείξεις, ώστε τα σχετικά ποσά να εκπίπτουν στις φορολογικές δηλώσεις.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Ο Δινείας φεύγοντας καταδιωγμένος, άφησε πίσω του ό,τι πολύτιμο είχε και πήρε στην πλάτη του αυτό που θεωρούσε πιο πολύτιμο, τον ανήμπορο γέροντα πατέρα του και κάτω από τη μασχάλη του το αγαλματάκι του Εφέστιου θεού. Βαρύ το φορτίο του, αλλά η πράξη του

θεάρεστη. "Θεούς τε τιμάν, τους τε θρέψαντες γονείς".

Κι οι Πόντιοι το ίδιο. Φεύγουν κι αυτοί καταδιωγμένοι από τις προαιώνιες εστίες τους. Εγκατα-

λείπουν υπάρχοντα κι όνειρα. Παίρνουν μόνο ό,τι τιμούν περισσότερο, τους απο-

Μια πολύτιμη και συγκινητική μαρτυρία

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

στραγγισμένους από τη φθορά του χρόνου γονείς, τις γυναίκες,

Αγωνίζονται τώρα να ξαναβρουν μέσα στις αντιξο-

ες συνθήκες και το κατορθώνουν. Πετούν καινούργιους κλώνους, ξαναβάζουν και καρποφορούν.

Χτίζουν καινούργιους οικισμούς κι ανιστορούν φημισμένα μοναστήρια. Εγκαινιάζουν μουσεία, μνημεία, ευαγή ιδρύματα, πνευματικά κέντρα κι εκδίδουν

βιβλία, περιοδικά κι εφημερίδες. Παρουσιάζουν πνευματικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και πραγματοποιούν παγκόσμια συνέδρια. Παραμένουν Ακρίτες και νοσταλγοί. Δίνουν το ζωντανό "παρών" σ' όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και μέσα κι έξω από τα εδαφικά μας σύνορα. Η καρποφορία τους αποτελεί μία πολύτιμη και συγκινητική μαρτυρία:

"Η Ρωμανία κι αν πέρασεν ανθεί και φέρει κι άλλο".

Αβάστακτος ο σπαραγμός τους για το ξεριζωμά τους. Αντιβουίζουν οι βουνοπλαγιές μέσα στην άγρια νύχτα κι ένας πικρός αντίλαλος ακούεται από τα παρχάρια σαν επίλογος της μεγάλης τραγωδίας.

Βαδίζουν μέρες και νύχτες πεινασμένοι, διψασμένοι, σακατεμένοι από τις αρρώστιες έως ότου φτάσουν στην "Αργώ", που θα τους μεταφέρει στην προγονική τους αφετηρία.

Οι αναμνήσεις από τις αλησμόνητες πατρίδες παραμένουν βαθιά στην ψυχή τους. Τα βάσανά τους δίνουν πόνο. Και πονούν πολύ. Δε λυγίζουν όμως κάτω από το βάρος των δοκιμασιών τους.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Από το Σάββατο 18 Φεβρουαρίου 1989 άρχισε η λειτουργία της Οικογενειακής ΤΑΒΕΡΝΑΣ - ΟΥΖΕΡΙ της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας, με τη Νέα Διεύθυνση του γνωστού σπασιαλίστα στο είδος ΘΕΜΗ ΟΔΟΠΟΡΙΔΗ με το συνεργάτη του ΝΙΚΟ ΖΑΝΝΑ.

ΚΟΥΖΙΝΑ: Θαλασσινά - κρετικά - ποντιακά φαγητά

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ: Τανομένον Σουρβά

Τηλ. 25.419

εθνικού επιπέδου.

Με λίγα λόγια αυτή η Λέσχη, έχει ενταγμένα στη δύναμή της χορευτικά συγκροτήματα που απασχολούν σήμερα 400 με 500 παιδιά, τόσο στο κέντρο της πόλης όσο και στις ακραίες συνοικίες. Έχει δημιουργήσει την πρώτη παραδοσιακή χορωδία Ποντιακών τραγουδιών με 100 άτομα και 10 λυράρηδες.

Έχει δημιουργήσει το Θεατρικό Τμήμα της με ανέβασμα παραδοσιακών έργων. Το Τμήμα λύρας όπου διδάσκει το παραδοσιακό όργανο η λύρα. Προχώρησε παραπέρα σε εκδηλώσεις γενικού ενδιαφέροντος για την προσέλευση της νεολαίας, δηλαδή εκδηλώσεις με φοιτητικές νεολαίες.

Αυτή η Λέσχη έχει δημιουργήσει και παρουσιάζει ραδιοφωνική εβδομαδιαία εκπομπή στον τοπικό ραδιοσταθμό, με παραδοσιακό αλλά και κοινωνικό περιεχόμενο. Προχώρησε στην έκδοση και διάδοση της μηνιαίας εφημερίδας της "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ", με σκοπό την ενημέρωση, πληροφόρηση και καθοδήγηση του κόσμου της.

Παράλληλα όμως με την Ε. Λ. Βέροιας δρουν και ζούν μέσα στην πόλη μας και άλλοι παρόμοιοι Σύλλογοι, σκορπισμένοι εδώ και εκεί, μη έχοντας μόνιμη στέγη και απαραίτητο χώρο για την ανάπτυξη της δραστηριότητάς τους, μιά και οι ανάγκες της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών οδήγησαν στην απομάκρυνση των Συλλόγων αυτών από τον χώρο της και στο σκόρπισμά τους μέσα στην πόλη, με αποτέλεσμα πολλές φορές και την διάλυσή τους ή την υπολείτρωσή τους.

Όλοι λοιπόν αυτοί οι Σύλλογοι με το σκόρπισμά τους σίγουρα δεν μπορούν να λειτουργήσουν και να αποδώσουν όπως θα έπρεπε, σήμερα μάλιστα, που η ανάγκη, παρουσία και δράση τους παρουσιάζεται περισσότερο επιτακτική από κάθε άλλη φορά. Σήμερα που όλες οι αξίες περνάνε τεράστια κρίση. Που άλλοι μαζικοί χώροι έχουν διαβρωθεί, που η νεολαία οδηγείται στα ύποπτα στέκια και στα ναρκωτικά, παρουσιάζεται ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΑ το πρόβλημα της ΙΔΡΥΣΗΣ του Νέου Χώρου, που

Συνέχεια στην 2η σελ.

Ο ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ
Εύχεται στους αναγνώστες του
Καλό και ειρηνικό Πάσχα

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Δημόσιος Υπάλληλος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ. ΤΣΑΧΟΥΡΙΔΗΣ

Δικηγόρος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗΣ

Δικηγόρος - Ιστορικός

ΓΙΑΝΝΗΣ Ε. ΧΙΟΝΙΔΗΣ

Συν. Δημοσίου

ΟΔΥΣΣΕΑΣ Γ. ΓΩΝΙΑΔΗΣ

Ηθοποιός - Σκηνοθέτης

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ Ε.Ε.

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ

ΤΗΛ. 0331/66.913 ΦΑΧ 0331/66.979

ΒΕΡΟΙΑ: Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

ΓΡΑΦΕΙΑ: Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 500

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΓΙΑ ΤΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ

Σύνολο από τον προηγούμενο χρόνο 1.804.000

53. Μαυρίδου Λευκοθέα..... 10.000

54. Ιορδανίδης Δημήτριος..... 10.000

55. Τελάλογλου Δημήτριος..... 10.000

(στη μνήμη του Νίκου Τελάλογλου)

56. Χ* Δημητρίου Δέσποινα και Δημήτρ... 5.000

(στη μνήμη του Νίκου Τελάλογλου)

57. Στιλινόπουλος Γεώργιος..... 5.000

58. Οδοιορίδης Θεμιστοκλής..... 5.000

59. Χατζηπάντος Βασίλειος..... 5.000

60. Κυβεντίδης Ελευθέριος..... 2.000

61. Καρανίδης Κων/νος..... 2.000

62. Σιδηρόπουλος Παναγιώτης..... 2.000

63. Λιόλιος Ιωάννης..... 2.000

64. Χίρτογλου Δημήτριος..... 1.500

65. Νικόπουλος Ηλίας..... 1.000

66. Μαζαράκης Δημοσθένης..... 1.000

.....Σύνολο: 1.865.500

Στο επόμενο φύλλο θα δημοσιεύσουμε ονόματα και άλλων δωρητών. Το Δ.Σ. εκφράζει τις πιο θερμές ευχαριστίες στους παραπάνω δωρητές.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Πώς γίνεται ο σεισμόν

Εναν καιρόν 'ς ση Λαραχανήν τη Ματσούκας εγένοντο σεισμοί. Οι χωρέτ' εχαραγάγαν, έτρεξαν, σον ποπάν κ' ερώτεσαν ατόν:

- Πώς γίνεται αούτο το κακόν;

Λέει ατς κι ο Ποπαβράμς:

- Ευλογημέν'! Ατόσον μικρόν πρόμαν πα κ' εζέρετεν; Ο κόσμον στέκ' απάν 'ς σο κέρατον εινός τζαμεσί. Οταν νεγκάδεκαται το ζαβαλίν το χαιβάν, γάλα - γάλα αλλάζ' κέρατον. Αρ' σ' άλλαγμα απάν λαίσκεται η γή. Σ' ατό τον λόγον απάν, ο Γιάννης ο Σκορδέλ'τς ερχίνεσαν να ταπουριγεται, να κλαίει και να σούρ' τα γένεια τ'...

- Οταν ντ' έπαβες ερώτεσαν ατον αλλ' ντο κλαίς;

- Κια πώς να μη κλαίω; Λέει κι' ο Γιάννης. Αν είναις κορόσο' δάκ' το τζαμέο' και βιντιζάγεται, ντόθα γίνουμεσ'; Θα χάμες εμείς πα κι η γή πα.

Ο Ποπαβράμς εγροίξεν την πετρέαν. Εσκώθεν κ' εδέβεν πλάν, σείτα έλεγεν "Υπ' γε οπίσω μου Σατανά!..."

Θα πει λελεύω σε

Στα λιπάσματα 'ς σον Πειραι-αν ερώστεσαν η γραιά η Τζιφτέ, η Σοφία. Εφεραν τον γιατρόν. Ερχίνεσαν να κρούει με τα δάχτυλα τ' την ράσιαν ατς και να κολλίξ' τ' ωτίν ατ' 'ς ση καρδιάς ατς τον τόπον.

- Γουρπάν τς γιατρέ, λέει ατον η γραιά, η καρδιά μ' κ' η ράσιαν μ' τ' ηδέν 'κι έχνε, η κοιλία μ' πονεί, εκείνο τέρεν γούρπαν! Ερωτά τον κι ο γιατρόν:

- Θεία αυτό το γουρπάν τς σημασία έχει;

- Μώσε ατο πα 'κι ξέρ' τς σημαίν' ποδεδίζω σε.

- Και τι θα πει ποδεδίζω σε;

- Ποδεδίζω σε, εν' το λελεύω σε!

- Με φώτισες, είπεν κι ο γιατρόν κι άλλο τ' ηδέν 'κι ερώτεσαν.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

- Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.

- Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

- Παράκληση οι εργασίες να γράφονται στην Δημοτική και με το μονοτονικό σύστημα.

- Καμιά εργασία δημοσιευμένη ή όχι δεν επιστρέφεται.

Ενα πραγματικό κόσμημα

Συνέχεια από την 1η σελ.

θα στεγάσει επαρκώς όλη την Πολιτιστική κίνηση της Πόλης και του Νομού.

Στο πρόβλημα αυτό έρχεται να δώσει λύση η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας με το ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ που θεμελίωσε στις 14-8-88, στον ιδιόκτητο χώρο των 10.000 τ.μ. και στην ιδανικότερη για την χρήση αυτή περιοχή της πόλης, στο ΠΑΝΟΡΑΜΑ.

Το γεγονός που πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα είναι ότι ο χώρος αυτός θα προσφερθεί και θα λειτουργήσει για όλους τους

πολίτες της Βέροιας και γενικότερα ολόκληρου του Νομού. Για το λόγο αυτό το έργο πρέπει να βοηθηθεί και να προωθηθεί σαν έργο κοινωνικό, σαν έργο της πόλης Βέροιας και όχι μόνο της Ε. Λ. Βέροιας.

Και βέβαια γίνεται φανερό ότι το μέγεθος και η σοβαρότητα του έργου είναι τέτοια, που μόνη της η Ε.Λ.Β. σίγουρα δε θα μπορέσει ν' ανταπεξέλθει σ' όλο το βάρος.

Για τους λόγους αυτούς, είμαστε βέβαιοι ότι θα εκτιμηθεί από όλους η ανάγκη της ανέγερσης αυτού του πραγματικού κοσμήματος για την πόλη μας, για την πατρίδα μας.

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ

ΓΑΜΟΥ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Ας αφήσουμε τώρα τον Πόντιο λυράρη να τραγουδήσει τους καημούς του αποχωρισμού, όπως αυτός ξέρει:

"Σήμερα άλλοι ουρανοί, σήμερα άλλη μέρα

σήμερα ξεχωρίζονται μάνα και θυγατέρα

σήμερα τον κόρασιον δύο καρδία έχει

τ' έναν αφίνει ση κυρού και τ' άλλο παίρ και πάγει.

Οσήμερον το κόρασιον δύο πορτόπ' ανοίγει.

Τ' έναν ανοίγει και εμπαιν, τ' άλλο σπαλιξ' και πάγει.

Αφ' σον κόρη τ' ημάναν σου, και ποίσον αλλέν μάνα.

Αφ' σον κόρη τον κύρη σου και ποίσον όλον κύρη.

Αφ' σον κόρη τ' αδελφια σου, και ποίσον άλλα δέλφια.

Ντό είχες κόρη κ' έργευσες; Ντό είχες κ' εργοπόρνες;

Είχα τον κύρι' μ' τον καλόν και χωρισιάν κ' επέρνεν.

Ντό είχες κόρη κ' έργευσες; Ντό είχες κ' εργοπόρνες;

Είχα την μάνα μ' την καλή και χωρισιάν κ' είχα.

Είχα τ' αδελφια μ' τα καλά και χωρισιάν κ' είχα.

Τίμα κόρη τον πεθερό σ' να είσαι τιμημέντος.

Τίμα κόρη την πεθερά σ' να είσαι αγαπημέντος.

Κόρη μάθα την αγρυπνιάν και την κακοπειριάν.

Αύρι' θα πάς ση πεθερά σ' να είσαι μαθεμέντος".

Ενώ νέοι εζοδο της νύφης ετοιμαζόταν κι η Πομπή για αναχώρηση. Το αμάξι του γαμπρού ήταν έτοιμο. Ανέβαινε η νύφη και καθόταν δίπλα στο γαμπρό μαζί με τον "Πάροχον" (παράνυμφο) κι η Πομπή ξεκινούσε.

Μπροστά πήγαιναν νέοι οι οποίοι κρατούσαν αναμμένα δαδιά κι έβαλλαν γαμήλια άσματα. Κυριαρχούσε ο ιερός ύμνος που ονομαζόταν "Υμνα-

ος" και ο οποίος κατέληγε "Ω! Υμέν, ω! Υμέναν..." (Υμένανος, θεός του γάμου).

Πίσω από το αμάξι του γαμπρού ακολουθούσαν τα αμάξια των συγγενών της νύφης, το ιδιαίτερο αμάξι της νύφης το οποίο συνοδευαν οι φίλες της. Το αμάξι αυτό μετέφερε τα είδη νοικοκυριού της νύφης, όπως εργαλεία για το γνήψιμο του μαλιού και το πλύσιμο των ρούχων, ενδυμασίες κ.λ.π. Μετά το αμάξι της νύφης ακολουθούσαν τα αμάξια της συνοδείας του γαμπρού.

Καθώς η Πομπή διέσχιζε τους δρόμους, ο κόσμος έβγαινε από τα σπίτια για να ευχθεί τους νεόνυμφους.

Όταν η Πομπή έφτανε στο σπίτι του γαμπρού άρχιζε και το τρίτο μέρος της τελετής του γάμου, "το Τέλος".

Η υποδοχή της νύφης γινόταν στο κατώφλι από τους γονείς του γαμπρού. Μετά την οδηγούσαν μπροστά στο βωμό του νέου της σπιτιού. Εκεί, την ενημέρωναν για τους οικογενειακούς θεούς, έδιναν ευχές και έκαναν δεήσεις στους Εφεστιαστούς θεούς. Στη συνέχεια ακολουθούσε τραπέζι όπου καθόνταν και οι νεόνυμφοι. Μετά από το τραπέζι αποχωρούσαν για το ιδιαίτερο τους δωμάτιο (νυμφείο), ενώ νέοι τραγουδούσαν τα "επιθαλάμια" άσματα (γαμήλια τραγούδια). Ακολουθούσε στη συνέχεια διασκέδαση με τραγούδια και χορούς. Από τους χορούς δεν έλλειπε κι ο Πυρρύχιος.

Μετά από το τρίτο αυτό μέρος ακολουθούσε η ειδική τελετή, τα "οκτρία" ή τα αποκαλυπτήρια ("αποκαμύρωμα"). Εμφανιζόταν δηλαδή τότε η νύφη μπροστά στους νέους συγγενείς της και

Το μήνα Απρίλη η Ανοιξη έδινε την παρουσία της με τα μανουσάκια (μενεξέδες) που πλημμύριζαν τις βουνοπλαγιές και τα ακροδασα. Για την αστάθεια του καιρού κατά τον Απρίλη έλεγαν χαρακτηριστικά: "Απρίλτς έρται και περάν", τ' άλλο κλαίει, τ' άλλο γελά" (Ο Απρίλης έρχεται και περνά, άλλοτε κλαίει και άλλοτε γελά). Με την βελτίωση του καιρού έβγαζαν τα κατοικίδια ζώα στις κοντινές εξοχές (μεξιρόδες), όπου σχεδόν κάθε οικογένεια είχε τη δική της καλύβα ή μάντρα. Επίσης άρχιζαν και οι πρώτες γεωργικές εργασίες.

Συνήθως το Πάσχα πέφτει μέσα στον Απρίλη. Θεωρούσαν τη Λαμπρή σαν την πιο μεγαλύτερη γιορτή της Χριστιανοσύνης. Τη Μ. Τετάρτη κάθε νοικοκυρά φάναζε τον ιερέα να κάνει ευχέλαιο στο σπίτι της. Είχε πάνω σ' ένα τραπέζι αυγά, σιτάρι, αλάτι, αλεύρι, όσπρια, λάδι και άλλα φαγώσιμα, για να "ευχελιάξ' ατά ο ποπάς". Τη Μ. Πέμπτη έβαφαν τα αυγά, απαραίτητα, κόκκινα με διάφορα φυτά ή ριζες και τα πήγαιναν στην εκκλησία μέσα σ' ένα πανέρι μαζί με αλάτι, λάδι κ.λ.π. για να "μνημονεύ ατά ο ποπάς". Από το αλάτι αυτό το διαβασμένο έδιναν στις αγελάδες και στα πρόβατα για να βγάσουν περισσότερο γάλα. Η Μ. Παρασκευή ήταν η πιο πένιμη μέρα. Η νηστεία της μέρας ήταν πολύ αυστηρή. Σε πολλά σπίτια δεν τρώγανε καθόλου. Στα παιδιά έδιναν συνήθως νερόβραστες πατάτες. Τηρούσαν αποχή από

4. Απρίλης - "Απρίλτς"

κάθε εργασία. "Ο Χριστόν σον Σταυρόν παραδεί ψυν και φύλλον κι σείεται οσήμερον". (Ο Χριστός παραδίδει ψυή πάνω στο Σταυρό και φύλλο δεν κουνιέται σήμερα). Ενα έθιμο που συνδέθηκε με τη νηστεία της Σαρακοστής ήταν του "Κουκουρά":

Οι νέοι, παρέες παρέες, γύριζαν τα σπίτια με τη λύρα. Σε κάθε σπίτι τους περίμενε στρωμένο τραπέζι. Εσθιναν ένα γρήγορο χορό και φεύγοντας έπαιρναν (υποχρεωτικά) το φιλοδώρημά τους, που ήταν "το κόκκινον τ' ωβόν".

Παίρνανε μία πατάτα ή κρεμμύδι ή σκόρδο και κάρφωναν γύρω γύρω επτά πετεινόφτερα, όσες και οι βδομάδες της Μ. Σαρακοστής και το κρεμούσαν στην οροφή του δωματίου, σαν φώβητρο των παιδιών, για να μη ζητήσουν φαγητά που δεν ήταν νηστήσιμα. "Ατρώσε ο κουκουράς αμα κι κρατείς νηστεϊαν". Κάθε Κυριακή που περνούσε, αφαιρούσαν και από ένα φτερό και έτσι παρακολουθούσαν το πλησίασμα του Πάσχα.

Την Κυριακή των Βαίων τα παιδιά, μετά την απόλυση της εκκλησίας, ξεχύνονταν στις γειτονιές και έβαλλαν το "Βάι Βάι το Βάι, τρώμε ψάρι και χαϊνί και τ' απάν' την Κερεκλήν (Λαμπρή) τρώμε κόκκινον ωβόν. Οι οικοδέσποινες έδιναν στα παιδιά κερκέλια (κουλούρια) και πολλές φορές άβραστα αυγά.

Τα μεσάνυχτα της Λαμπρής, χτυπούσαν οι καμπάνες χαρμόσυνα. Με χαρά έτρεχαν μικροί και μεγάλοι για την εκκλησία. Φορούσαν τα λαμπρινά τα "λάματα" (ενδυμασίες) και κρατούσαν στο χέρι "τη Λαμπρή" το κέριν και τη Λαμπρή τα κόκκινα τ' ωβά". Στιγμές θείας έξααρης αισθάνονταν όταν ακουγόταν το "Χριστός Ανέστη!". Οι νέοι πυροβολούσαν στον αέρα. Ήταν ένα εξαιρετικό θέαμα. Μετά την εκκλησία οι μικρότεροι φιλούσαν το χέρι των μεγάλων, λέγοντας: "Χριστός Ανέστη" και έπαιρναν την απάντηση: "Αληθώς Ανέστη". Για σαράντα μέρες το "Χριστός Ανέστη" αντικαθιστούσε το "καλημέρα". Αυγά τσούγκριζαν στις τρεις πρώτες μέρες της Λαμπρής και του Αγ. Γεωργίου. Οποιοσδήποτε έσπαζε το αυγό του άλλου, το έπαιρνε. "Κάθκα κ' ας κρούνη", "Νόμα τ' εσόν κι ας κρούνη", "γιάμ' εν τ' εσόν ταιγάνας ωβόν".

Οι μέρες της Λαμπρής ήταν μέρες χαράς και διασκέδασης για μικρούς και μεγάλους. Ήταν η Λαμπρή για τους Πόντιους η "εορτή εορτών" και η "πανηγύρις πανηγύρεων". Οι πόρτες όλων των σπιτιών ήταν ανοιχτές ακόμη και για τους Τούρκους. Η Λαμπρή ήταν ημέρα συμπιλιώσης και αγάπης.

Τη μέρα της Λαμπρής οι νέοι είχαν και τα ιδιαίτερά τους τραγούδια:

- "Χριστός Ανέστη εκ νεκρών και θάνατον πατήσας εσόν κι εμέν που θα χωρίξ' να βράξ' απέσθ στην πίσσαν".
- "Αρνί μ' έρθεη η Λαμπρή με τα κόκκινα τ' ωβά γουρπάν σα εμορφά σ' όλα να έσασε τ' εμά".

Μία άλλη μεγάλη γιορτή του μήνα, που τιμούσαν πολύ, ήταν του Αγ. Γεωργίου. Τον θεωρούσαν μεγάλο προστάτη και σε κάθε ανάγκη τους, ζητούσαν τη βοήθειά του. Τον πίστευαν σαν άγιο τιμωρό για κάθε αδικία. Για τα θαύματα και τα κατορθώματά του τον αποκαλούσαν "Ζανταέρ" ή "Ζαντός Αέρτς". Τη μέρα της γιορτής του τηρούσαν αυστηρή αργία. "Τ' Αεργί' την ημέραν το μελεσιόδ' πα κι κάμ'" (τη μέρα του Αγ. Γεωργίου και η μέλισσα δεν εργάζεται). Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν το αφτί ενός ζώου και με το αίμα που έτρεχε ράντιζαν τις τέσσερις γωνίες της εκκλησίας. Ήταν ένα είδος θυσίας. Μετά την λειτουργία ακολουθούσε διασκέδαση με χορούς και τραγούδια. Στη γιορτή του Αγίου πρόσφεραν τάματα (διάφορα ζώα), που στη συνέχεια επιτροπή τα πουλούσε σε πλειστηριασμό. Επικρατούσε η

ΘΕΑΤΡΟ

Την πρωταπριλιά δόθηκε η δεύτερη παράσταση του έργου "Ο ΞΕΝΗΤΕΑΣ" του Φίλιωνα Κτενίδη από το θεατρικό τμήμα της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας. Και πάλι η αίθουσα της ΣΤΕΓΗΣ ήταν γεμάτη και πάλι η υποδοχή του έργου αλλά και της παράστασης από το κοινό ήταν θερμότερη.

Εξάλλου το ίδιο έργο παρουσιάστηκε και στην Αλεξάνδρεια, με πρωτοβουλία του Σύλλογου Ποντίων Αλεξάνδρειας στις 16 Απριλίου.

Πρέπει να τονιστεί ότι οι Πόντιοι της περιοχής δεν στάθηκαν κοντά στο Σύλλογό τους, κάτι που δεν τους τιμά ιδιαίτερα. Οι 250 περίπου θεατές δεν ήταν

αρκετοί για να καλύψουν την τεράστια αίθουσα του κινηματοθέατρου "ΚΑΤΕΡΙΝΑ", όπου δόθηκε η παράσταση, αλλά κυρίως να συνδράμουν οικονομικά στο σύλλογό τους.

Ακόμα μιά παρατήρηση.

Κάθε παράσταση πρέπει να αρχίζει την ώρα που ανακοινώνεται. Κάθε καθυστέρηση είναι σε βάρος αυτών που είναι πάντα συνεπείς, αλλά και του θιάσου. Επομένως, ας φροντίσουμε νάμαστε τουλάχιστον ΠΕΝΤΕ λεπτά πριν αρχίσει η παράσταση στη θέση μας.

Από την πρώτη εγκατάσταση των Ποντίων στη Βέροια

Συνέχεια από την 2η σελ.

το 1919. Μαζί τους και υπολείματα της Στρατιάς τους Βράγγελ που διαλύθηκε στην Ουκρανία μετά την Ρωσική επανάσταση, αλλά και υπολείματα Ελληνικών στρατευμάτων, όσοι απέμειναν ξεκομμένοι από τις Μονάδες τους του Α' Σώματος Στρατού, του Στρατηγού Νίδερ, που είχε σταλεί από την Ελλάδα κατ' εντολή των συμμάχων στη Ρωσία. Και αυτή η προσωρινή εγκατάσταση Ποντίων και Θρακών στην Ανατολική Θράκη (προσωρινή) γιατί από Σεπτέμβριο του 1922 που είχε πλέον συντελεσθεί η αποχώρηση των Ελληνικών στρατευμάτων από την Μικρά Ασία έμελλε όλοι πλέον τώρα, μαζί Θράκες, Πόντιοι και Μικρασιάτες (όσοι φυσικά εγκαταστάθηκαν προσωρινώς εκεί) να οδηγηθούν φιρδην - μίγδην προς τον Έβρον. Την ανατολική Θράκη κατέλαβαν Γαλλικά και Αγγλικά στρατεύματα για λογαριασμό... των Τούρκων.

πληθυσμών 1924) έφθασαν και πρόσφυγες της Ανατολικής Ρωμυλίας (Βουλγαροπρόσφυγες) και δημιουργήθηκε πλέον ο συνοικισμός Προμηθέα για να φθάσει στο σημερινό πολιτισμικό περιβάλλον, το δημιουργικό. Και για την ιστορία της περιοχής αυτής πρέπει να πούμε πως στην περιοχή αυτή και δίπλα στα τότε Εβραϊκά Νεκροταφεία είχαν εγκατασταθεί στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο Ρωσικά στρατεύματα (Γάλλους συμμάχων, ταλαιπωρηθέντες αρκετά. Και μετά το 1923 ο Προμηθέας μεγάλωνε, και δημιουργείτο, όπως και ολόκληρη η Μακεδονία και η Ελλάδα γενικότερα. Ο τίμιος ιδιώτης Ποντίων, Μικρασιτών, Θρακών Ανατολικής Θράκης, Ανατολικής Ρωμυλίας, πότισε το έδαφος της καλής μας μάνας της Ελλάδας και έκανε αυτό το θαύμα το οποίο ζούμε σήμερα. Στάθηκε η Σουμελά, ο

Γεώργιος Περιστρεβάτας, Ιωάννης Βαζελών, Ελλάδα και Χρισός, γερά θεμέλια (αυτά προς δόξαν μόνον των Ποντίων) συνεχίζουν την παράδοση, Ευξείνιος Λέσχη και πολλά άλλα. Δεν ξέρουμε ποιές είναι οι

βουλές του Θεού. Σημειώνω με θάρρος μιά μικρή αλλά ζωντανή ιστορία από την πρώτη εγκατάσταση των Ποντίων στη Βέροια και περιοχή, ζώσα, πρωτογενής ιστορία.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Όλοι οι Έλληνες του Πόντου απομακρύνθηκαν από τον τακτικό στρατό και τοποθετήθηκαν στα Αμελέ Ταμπούρου (Τάγματα Εργασίας). Χαρακτηριστικό παράδειγμα της βάρβαρης μεταχείρισης είναι και το παρακάτω Τουρκικό ντοκουμέντο:

Προς Λουτφίν Εφένδη Αρχιεργολογόν εις Αργανα

Επληροφόρηθην ότι οι προδότες της πατρίδος Ρωμιό στρατιώται δεν οδηγούνται εις εργασία οσάκις βρέχει. Επειδή ούτω απ' ενός μεν το Δημόσιον Ταμείο επιβαρύνεται ημερησί-

πραγματοποίηση του εξονωτικού προγράμματος των Ποντίων ανέλαβε ο νέος στρατιωτικός διοικητής του Πόντου Ραφέτ Πασάς.

Η εφαρμογή του άρχισε τον Ιανουάριο του 1917 στην Ανω Αμισό (Καδικίοι) και συνεχίστηκε στη Μπάφρα. Οργάνισαν οι βάρβαροι ένοπλοι Τούρκοι σε βάρος ανυπεράσπιστων γυναικοπαίδων. Να πώς περιγράφει Αρχιμανδρίτης της Μονής Βαζελών Πανάρετος, τη γενοκτονία που εφάρμοσε αγροίκος Ασιάτης για τους Ελληνοτόπιους: "Άλλους φονεύουν, άλλους δέρνουν και μαστιγώνουν ποικιλοτρόπως, άλλους βασανίζουν, τα υπάρχουν τα διαρπάζουν, τα υποζύγια αγγαρεύουν, τα πρόβατα και τα αγέλας σφάζουν, τας δε γυναίκας, τα παρθένας και τα παιδιά ανακαλύπτουν και βιάζουν, κτηνωδώς δε ατιμάζουν".

Μπροστά σ' αυτήν την απροκάλυπτη μέθοδο εξόντωσης πολλοί Πόντιοι άρχισαν να παίρνουν τα βουβά και να σχηματίζουν αντάρτικες ομάδες, αποφασισμένες να πολεμήσουν τους Τούρκους. Οι Τούρκοι αντιδράσαν κυρίως με συλλήψεις.

Αργότερα ανέλαβαν την καταδίωξή τους. Η δράση των αντάρτικων ομάδων έφερε μεγάλη αναστάτωση στις τουρκικές δυνάμεις, οι οποίες αναγκάστηκαν να μεταφέρουν μιά ολόκληρη Μεραρχία στην περιοχή Τρίπολης και Κερασούντας για να τις αντιμετωπίσουν.

Από όλες τις εκκλησιαστικές περιφέρειες του Πόντου καλύτερη τύχη είχε της Τραπεζούντας.

Ο Μητροπολίτης Χρυσάνθος είχε κατορθώσει να δημιουργήσει προποθέσεις καλής συ-

Επιμέλεια - Παρουσίαση: Οδυσσέας Γ. Γωνιάδης

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Και στο σημερινό, 4ο φύλλο του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" μας, θα παρουσιάσω κείμενο της Πόντιας και Βεροιώτισσας λογοτέχνιδας κ. Γιώτας Φωτιάδου - Μπαλαφούτη. Πρόκειται για αποσπάσματα από το βιβλίο της ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ (2η έκδοση ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ 1988, ΝΕΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ).

Στο επόμενο φύλλο θα επιχειρήσω μιά μικρή βιογραφική παρουσίαση της και θα κλείσω το αφιέρωμα με μιά συνέντευξη, κριτικές του έργου της από προσωπικότητες και κριτικούς της λογοτεχνίας και τέλος με ένα ΠΟΙΗΜΑ στα ΠΟΝΤΙΑΚΑ που έχει τον τίτλο ΣΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ όπου σ' ένα στίχο λέει: "... Εκράναμε και το καγάν στίβαν τα θεμνάς...".

Γιώτα Φωτιάδου - Μπαλαφούτη "ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ"

"Η Βέροια, με το βλοημένο κάμπο της, δεν πείνασε τα μαύρα εκείνα χρόνια της Κατοχής. Ακούγαμε με απορία τις ανατριχιαστικές αφηγήσεις του πεινασμένου κόσμου που έφταναν στις πόρτες μας, αλλάζοντας, τι ακριβό είχαν για μιά φούχτα αλεύρι. Πολλοί κάνανε έπιπλα και ολόκληρα προικιά μ' αυτά τα αξιοθρήνητα εμπορικά ανταλλάγματα.

Ομώς εγώ το 'χω καμάρι, γιατί οι δικοί μου δεν πήραν τίποτα απ' αυτά και όποιος ερχόταν σπίτι μας έφευγε φορτωμένος. Αν και στο σπίτι μας είχαμε εικοσι άτομα, συγγενείς απ' την Αθήνα, μοιράζονταν μαζί με τ' απαραίτητα για να ζήσουμε. Μαγειρεύαμε ό,τι γινόταν με το σιτάρι και το καλαμπόκι. Ωραία φαγά! Και τώρα ακόμα λιμπίζομαι ένα κλάφι από πλιούρι, μιά κρέμα με το καβουρτισμένο αλεύρι, το κατσαμάκι, το κριθαράκι, τα κοφτά μακαρόνια.

Για την παρασκευή τους βοηθάγαμε κι εμείς, τα παιδιά. Όταν έβραζαν το σιτάρι, για να κάνουν το πλιούρι, το άνοιγαν στον ήλιο να στεγνώσει. Εμείς με μιά βέργα διώχναμε τις κότες που γύριζαν αδέσποτες στις αυλές μας και κουσουλάγαμε, μην έρθουν και τα σκαλίτσου. Βαριόμασταν, όμως, να καθόμασταν με τη βέργα στο χέρι για πολλές ώρες. Δεν αντέχαμε και διώχναμε τις κότες πολύ μακριά και κρυφά κρυφά, εννοείται, απ' τις κότες, το σκάγαμε για το παιχνίδι. Ε, πότε προλάβαιναν και έφταναν και μας τα ανακάτευαν, δεν το καταλαβαίναμε, κι ανακάτευαν και μας, γιατί το ξύλο δεν το γλιτώναμε. Το κριθαράκι πάλι το καταφέρναμε μιά χαρά. Με τα μικρά μας δάχτυλα τρίβαμε ένα ένα μικρούτσικο κόμπο ζύμης και φτιάχναμε ωραίο κριθαράκι. Όλα αυτά ήταν τα παιχνίδια μας, η ζωή μας. Κάναμε με κουρέλια ωραία τόπια και πινέβους κούκλες με ζωγραφιστά μάτια, απ' τα χέρια κάποιου μεγάλου με χρυσή μελάνη που τη φτιάχναμε απ' τα ρόδια. Βγάγαμε το ζουμί από τη φλούδα του καρπού. Καμιά φορά φτιάχναμε μελάνη μαύρη από τις παπαρούνες. Μ' αυτές τις μελάνες γράφαμε και τα γραφτά του σχολείου. Δεν ξέρω γιατί μας έπιανε ημάνια να μασήσουμε μαστίχα. Και ώρες και μέρες κρατάγαμε ένα κουκούτι από μουσμουλα στο στόμα. Αυτό άλλαζε χρώμα αλλά, παρ' όλη την υπομονή και επιμονή μας, μαστίχα δεν γινόταν.

Σήμερα ακονίζουν τα παιδιά το μυαλό τους με το να μαθαίνουν ό,τι εμείς μαθαίναμε μεγάλα πιά παιδιά. Γιατί και τις πρώτες ύλες βρίσκουν και βιβλία πολλά υπάρχουν, για να τους

εξηγούν το καθετί. Εμείς εφευρίσκαμε τότε τις ύλες και οι γνώσεις μας ήταν περιορισμένες. Ξεκούραστο μυαλό, με πολλές φωνές και παιχνίδια λογοτεχνίας και τέλος με ένα πετροπόλεμο αληθινό ή σε χορό και τραγούδι.

Ημασταν τρεις κόρες στη σειρά και μέρα Πέμπτη, ηλιόλουστη, γεννήθηκε ο διάδοχος του σπιτιού. Χαρά στο σπιτικό και σε μας! Ετσι, είχαμε μιά ζωντανή κούκλα στα χέρια μας να φροντίσουμε. Όταν κάρκωναν ή βαριούσαν οι γειτονιούλες να κρατήσουν το μωρό, έπαιζα το κουτσό αγκαλιά με το παιδί. Και, βέβαια, το ονόμασαν Λευτέρη.

Η Κατοχή συνεχίστηκε. Τι χιόνια ήταν τότε! Έφταναν κι ένα μέτρο. Κι εκείνα τα κρουστάλλα που κρέμονταν από τις αστραχίες μας σαν ολόκληρες σπάρες! Πόσο μας ερέθιζαν και πόσο μας άρεσαν όταν τα σπάγαμε ή όταν έλιωναν κι έπεφταν, τα παίρναμε και, κρυφά κρυφά, τα γλείφαμε. Ωραίο παγωτό, μπουζί.

Στην οικογένειά μας ήρθε κι άλλο αγόρι. Είναι αλήθεια χέρι στραβομουτσούνιασα, γιατί μου είπαν πως ήταν κορίτσι. Σαν ολόκληρο παιδί, τρώγαμε κι ό,τι άλλο χρειαζόταν στο φυλακισμένο βείο. Στο σπίτι όλοι ήταν αμίλητοι κι όλο έτρεχαν στη Θεσσαλονίκη να δούν το βείο αλλά και να βρουν κάποιον που θα τον πληρώναν για να τον φυγαδεύουν από το στρατόπεδο του Παύλου Μελά, όπου ήταν κλεισμένος".

"Ήρθαν οι διακοπές του Πάσχα. Αυτές τις διακοπές τις χαίρομασταν ιδιαίτερα, γιατί κάναμε γενική καθαριότητα. Αοβεστώναμε, βάζαμε στην μουγάδα όλα τα σεντόνια και τα έκανα κάτασπρα. Όπως η μαμά, έσπηνα τη μεγάλη σκάφη πάνω στα ξύλινα γαιδουράκια, κατηφορικά, και η γιαγιά άναβε και συντηρούσε στο καζάνι τη φωτιά. Τα περνούσα δύο χέρια με σαπούνι τα ασπρόρουχα και τα πάστιασα σ' ένα μεγάλο κοφίνι κι έβαζα επάνω ένα παλιό σεντόνι με στάχτη μπόλικη. Εκεί έριχνα μετά βραστά νερά κι έτρεχαν από το κοφίνι κι έφταναν στην άλλη μεριά της σκάφης, όπου έπλενα τα σκούρα ρούχα. Μέχρι εδώ τα πήγα να καλά. Αλλά έλα που ερχόταν η σειρά στο ξέβγαλμα και στο στράγγισμα. Πώς να τα στραγγίσω, ούτε και που μπορούσα να τα ζουλίσω. Δε χώραγα να σεντόνια στα χέρια μου, να τα φοχτώσω να τα στραγγίσω, και μ' έπιαναν τα νεύρα κι έκλαιγα και τα χτυπούσα και όσοι μ' έβλεπαν να τα βάζω με τα σεντόνια γελοούσα.

Πάντως, τα κατάφερα στο τέλος και, ανεβαίνοντας σε μιά καρέκλα για να φτάνω, ένα ένα άπλωνα την μουγάδα μου στο σκοινί.

Με τις διακοπές, τρέχαμε και στα χωράφια. Η Λίζα «δω» μας έκανε λαδιά. Όταν πηγαίναμε, και πάντα ήταν χαράματα, ήθελε αμέσως να βασιλέψει ο ήλιος, για να φύγουμε. Αρχίζε την γκρίνια της: - Στο διάολο χωράφι, δε θέλω άλλο χωράφι!

Πετροβόλαγε πολλές φορές τον ήλιο που δε βασιλεύει ηγήγορα, δεν μπορούσε σαν εμάς να δουλέψει σιγά σιγά".

"Φτάσαμε στη Μητρόπολη μπροστά. Η οδός Μητροπόλεως

δεν ήταν, βέβαια, όπως είναι σήμερα. Ήταν ένας δρόμος στενός με σπία απ' τη μιά και απ' την άλλη μεριά, το ένα κοντά σ' άλλο, οι αστραχίες τους σχεδόν ακουμπούσαν κι άφηναν λίγο μόνο ουρανό πάνω από τα κεφάλια μας. Αυτό βόλευε πολύ τους ανθρώπους, γιατί τότε στη Βέροια όλο έβρεχε, δεν είχαμε ομπρέλες, όπως τώρα που έχει από δύο τρείς ο καθένας μας. Μα ο γραφικός και βολικός αυτός δρόμος ήταν στρωμένος καλντερίμι. Πέτρες στογγυλές, καλοβαλμένες κοντά κοντά, που μας γλιτώναν απ' τη λάσπη και δε βουλάγαμε. Ήταν με πολλή τέχνη φτιαγμένο το καλντερίμι.

Στη μέση ο δρόμος ήταν ψηλότερο και στα πλάγια είχε μιά κλίση προς τα κάτω, για να φεύγουν τα νερά. Ακριβώς στη μέση είχαν στη σειρά ωραίες μεγάλες πέτρες με λείες επιφάνειες, με γκριζα, πράσινα, μαύρα, άσπρα χρώματα. Σ' αυτή την αλυσίδα με τις πέτρες όλα τα παιδιά πατάγαμε, για να τελειώσουμε τις δουλειές των μεγάλων. Σ' αυτή την αλυσίδα πατούσα κι εγώ για να 'μαι πίο κοντά στο σουδοό μου, τις πηδούσα, όταν έφταναν τα πόδια μου, δύο δύο κι άφηναν ωραίες κρότους τα τσοκαράκια μου. Τους λεπτούς, όμως, κρότους ήρθαν και σκέπασαν εκείνη την ώρα οι γερμανικές μπότες. Ήταν μιά περίπολος γερμανική. Τους θυμάμαι. Πήγα να τον ένας πίσω απ' τον άλλο στη σειρά με βήμα δυνατό και ρυθμικό που, μαζί με την παρουσία τους, νέκρωναν τη γύρω ζωή. Μου χάλασαν το ανέμελο βάδισμα στη σειρά απ' τις πέτρες, γιατί τραβήχτηκα στην άκρη. Δε φοβήθηκα ιδιαίτερα τον τουλικό μου, ίσως να 'χα την αίσθηση του φόβου τόσο μέσα μου, ώστε να κάνω την αδιάφορη περισσότερο απ' όσο έπρεπε και να συνεχίσω το δρόμο μου. Ισως το νόημα του συνωμοτισμού να θέρειψε την παιδική ψυχή μου. Μήπως ήξερα τί έκαναν; Ή ήταν ένα παιχνίδι για μένα και το έπαιζα παλικαρία, όπως παίζουν τα παιδιά σήμερα τον πόλεμο".

ΣΗΜ: Στο προηγούμενο φύλλο ζητούσα τη συνδρομή όλων των αναγνωστών για την καθιέρωση τίτλου της στήλης ώστε να περιλαμβάνονται σ' αυτήν ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΕΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ κ.λ.π. Η παράκληση παραλαμβάνεται και περιμένω πρωτόσας.

Η ΠΗΝΕΛΟΠΕΙΔΑ απευθύνονται σ' όλους, τους ΠΟΝΤΙΟΥΣ κατ' αρχήν, λογοτέχνες και γενικά ανθρώπους των Γραμμάτων, των Τεχνών, των Επιστημών κ.λ.π. και τους παρακαλώ, εφ' όσον θέλουν να τους παρουσιάσω από αυτήν εδώ την σελίδα της εφημερίδας μας να μου στείλουν: 1) Πρόσφατη, ασπρόμαυρη, κατά προτίμηση, φωτογραφία, 2) Βιογραφικό σημείωμα, 3) Από ένα αντίτυπο των έργων που έχουν κυκλοφορήσει.

Η αποστολή και αφιέρωση θα γίνει προς την ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ, 16ης Οκτωβρίου - Διός, 59100 Βέροια, τηλ. 0331/28.356.

Υπ' όψιν του κ. Οδυσσέα Γ. Γωνιάδη, τηλ. 62.548, 28.380.

Σημειώνω ότι στις τέχνες συμπεριλαμβάνονται οι λυραρχίδες και οι τραγουδιστές (επαγγελματίες και μη).

Φυσικά διατηρώ το δικαίωμα της σειράς δημοσίευσης ή της μη δημοσίευσης.

Ο.Γ.Γ.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΥΣΑΣ η Ευξείνου Λέσχη Ποντίων Νάουσας ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας με το έργο "Ο ΞΕΝΗΤΕΑΣ" του Φίλιωνα Κτενίδη ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Με τη δεύτερη φάση της επανάστασης των Νεοτούρκων και κυρίως με το Κρητικό ζήτημα ξεκαθάρισαν πολλά πράγματα. Οι Νεοτούρκοι φανέρωσαν την πραγματική τους πολιτική και τα άμεσα σχέδιά τους. Οι Έλληνες της Μικράς Ασίας δεν άργησαν να πείσουν θύματα του "αυθόρμητου" ενθουσιασμού τους. Φανεράνοντες τους εθνικούς πόθους που αιώνες κρύβανε μες στην ψυχή τους, στην πρώτη φάση του Νεοτουρκικού κινήματος, όταν ακόμη όλοι οι επαναστάτες μιλούσαν για ανθρώπινα δικαιώματα, Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφοποίηση των φυλών και λαών, αποκαλύφθηκαν στην ομάδα του Παντουρανισμού, που γρήγορα επικράτησε ανάμεσα στις άλλες και πήρε ακραίες και βάρβαρες θέσεις απέναντι στις μειονότητες. Φοβούμενη τις διαστάσεις που πήραν τα εθνικά κινήματα στο βαλκανικό χώρο, κήρυττε το μίσος και τον αφανισμό των εθνικοτήτων, που διεκδικούσαν την αυτονομία τους. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του Ναζίμ Μπέη, πρωτοεργάτη του Νεοτουρκικού κινήματος από τη Σμύρνη, στον Έλληνα ποιητή Αργυρόπουλο: "Το ελληνικό αίσθημα πρέπει να μειωθεί όχι μονάχα στο σχολείο, αλλά και ουπουδήποτε εκδηλώνεται αυτό για τη σωτηρία της Τουρκίας". Απώτερος σκοπός τους ήταν να αφομοιωθούν όλοι σε μία κοινωνία, όπου θα κυριαρχούσαν οι μουσουλμάνοι Τούρκοι.

Με αφορμή το Κρητικό ζήτημα (1909) και τους ενωτικούς αγώνες των Ελλήνων, ο τουρκικός εθνικισμός ξέχασε μιά για πάντα τις διακρίσεις για ισότητα και αδελφότητα και έβαλε σ' εφαρμογή το εξοντωτικό του πρόγραμμα, που ήταν η δημιουργία ενός καθαρά τουρκικού κράτους. Ο μεγαλοτουρκικός σοβινισμός χωρίς μάσκα πιά παρουσίαζε το αληθινό του πρόσωπο. Ο Τούρκος πρεσβευτής Αχμέτ Ριζά έλεγε για τους Έλληνες της Μικρασίας: "Η νέα Τουρκία θέλει να τελειώνει με τη σύγχυση των δύο εθνικοτήτων, δηλαδή τους Έλληνες και τους Τούρκους, γιατί με τη λέξη Έλληνας, εννοεί όλους τους χριστιανούς. Θέλει να καταλάβουν οι Έλληνες ότι οι Έλληνες της Τουρκίας είναι Τούρκοι και όχι Έλληνες. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο πρέπει να πάψει να είναι εστία Ελληνι-

σμού. Οι Οθωμανοί, που είναι και οι μόνοι κύριοι του σπιτιού τους, θα επιβάλλουν τη θέλησή τους σ' όλους καλόβουλα και με κατανόηση, αλλά με μεγαλύτερη από άλλο σταθερότητα". Πολύ πιο λακωνικά παρουσίαζε τις πολιτικές αρχές του κινήματος των Νεοτούρκων ο Γερμανός R. Scafer: "Μιά πατρίδα, μία εκπαίδευση, μία γλώσσα".

Στις 24.7.1909 ο Γερμανός πρεσβευτής της Αθήνας Wangenheim έγραψε στον αρχικα-

φορά την ανωτερότητά του. Ήταν από τους λίγους πατριάρχες που δε δισταζε να κουβαλήσει το σταυρό του μαρτυρίου. Χωρίς να κεί λέξη, έκλεισε την πόρτα και έφυγε.

Με τις δυσάρεστες εξελίξεις και την ένταση που δημιουργήθηκε, οι Τούρκοι δεν κρατούν πιά τα προσηλύματα. Περνούν στην επίθεση. Από κάθε γωνιά του μικρασιατικού Ελληνισμού καταφάνουν καταγγελλίες. Στις 30 Μαΐου 1911 ο μητροπολίτης

Του κ. ΚΩΣΤΑ ΦΩΤΙΑΔΗ Καθηγητή - Συγγραφέα

γκελάριο Βιλων τι είπε ο Τούρκος πρωθυπουργός και υπουργός Στρατιωτικών αρχιστράτηγος Σεφκέρ Πασάς για τη νέα κατάσταση: "Οι Τούρκοι έχουν αποφασίσει έναν εξοντωτικό πόλεμο εναντίον των χριστιανών της αυτοκρατορίας. Θ' αρχίσουν πρώτα μέσα στην Τουρκία, εκεί όπου ζει το μεγαλύτερο μέρος και μετά έξω από την Τουρκία εκεί όπου υπάρχουν εστίες αντίστασης".

Δύο μέρες αργότερα στις 26.7.1909 ο Γερμανός Πρεσβευτής, της Κωνσταντινούπολης τώρα, Miguel ενημέρωσε την υπηρεσία του στο Βερολίνο για τη δραματική συνάντηση του Πατριάρχη Ιωακείμ Γ' με τον Τούρκο πρωθυπουργό Σεφκέρ Πασά, που είχε γίνει πρωτοεξελιδοθέμα όλων των τουρκικών, ελληνικών και ξένων εφημερίδων που εκδίδονταν τότε στην

Ανατολική Γερμανία, ο γνωστός σ' όλους μας Μακεδονομάχος, όταν ήταν στη Μητρόπολη Καστοριάς, κατόγγειλε στα Πατριαρχεία και το υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας τα πρωτόκολλα και κακουρήματα που δημιουργήσαν στην περιοχή του, συγκεκριμένα στο χωριό Αλανδζίκ της υποδιοίκησης Ερπασ, όργανα της τουρκικής κυβέρνησης. Το παρακάτω υπόσπασμα μαρτυρεί την τραγική κατάσταση των κατοίκων, αλλά και το ξεκινημα της εξόντωσης του ποντιακού Ελληνισμού: "Ενεκα της εμφανίσεως του Τυραννίσκου της περιφέρειας εκείνης του διαβόητου μωδύρη, οι πλείστοι των κατοίκων διεσκορπίσθηκαν εις τα όρη, πολλοί δε των γυναικών έφυγον εις τα πέριξ χωριά. Ταύτα βλέπων ο τετιμημένος Κυβερνητικός υπάλληλος έστρεψε το επιτελείον αυτού εν τω χωρίω επί 8 ημέρας αυτός μεν εσθία τας ζωστροφίας του πτωχού χωριού και εξουβρίζων παν όσους και ιερόν, εις δε τας χωροφυλάκας επιτρέψας εν τω μεταξύ πάσαν παρεκτροπήν και πάντα βανδαλισμόν εις ον εξώκελλον κατά τους σκοτεινούς χρόνους οι βάρβαροι κατακτηταί επί των δορυαλώτων

Πόλη. Αυτό, γιατί για πρώτο φορά ένας Τούρκος πρωθυπουργός απειλούσε αυτοπροσώπως τον πνευματικό και θρησκευτικό ηγέτη της μεγαλύτερης μειονότητάς του λέγοντας μαζί μ' άλλα: "Θα σας κόψουμε τα κεφάλια, θα σας εξαφανίσουμε. Ή εμείς θα επιζήσουμε ή εσείς". Στα λόγια του Τούρκου Ο Πατριάρχη Ιωακείμ Γ' δεν απάντησε. Εδείξε για μιά ακόμη

αυτών. Και εν πρώτοις συνέλαβον οι 8 χωροφυλάκες την εκ του χωριού Τσακίραν Ελευθερίου, αφού δε έδεσαν τας χείρας περιώρισαν εις μίαν οικίαν μεταβλήθειαν εις προσωρινή φυλακή, όπου εξακολούθουν εκ περιτροπής επί 6 ημέρας ασελγούντες επ' αυτής διά της βίας. Την αυτήν τύχη υπέστη και η εν χωρίω ευρεθείσα Σοφία Βασιλείου Μπαϊράμογλου...".

Συνεχίζεται

ΑΚΡΙΤΕΣ

ΣΤΑΘΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

(Γέρο Στάθη)

ΑΚΡΙΤΕΣ - ΔΙΓΕΝΗΣ -

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΑΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Β. Υστερα από πολυχρόνιους και σκληρούς αγώνες, οι Σαρακηνοί είχαν καταλάβει όλες τις επαρχίες πέρα από τον Ευφράτη, το βουνό Λίβανο και τα Κουρδικά βουνά. Στα επικαιρα και στρατηγικά σημεία των συνόρων αυτών οι Βυζαντινοί έχτισαν τα κάστρα με ογκόλιθους και ασβέστι, στο κέντρο τους ήταν δεξαμενή στην οποία μαζεύονταν νερά της βροχής ή διχοχετεύονταν με υπόγειο υδραγωγείο τα νερά πηγής ή ρακίου ή ποταμίου. Αγρυπνοι φρουροί φύλαγαν τα κάστρα οι Ακρίτες. Και δεν ήταν τυχαίοι φρουροί, ήταν αληθινοί άρχοντες με παλάτια, περιβόλια, χωράφια και πλήθος από υποτακτικούς. Είχαν στην υπηρεσία τους τους αγούρους, δηλ. τους σωματοφύλακες και τα παλληκάρια, δηλ. νεαρούς μαθητευόμενους πολεμιστές, που έκαμαν πλήθος δουλειές. Είχαν ακόμα τους πρωτοστάτες (αρχιπλοκόμους) και στάτορας (ιπποκόμους). Οι άγουροι και τα παλληκάρια διευθύνονταν από τους καστροφύλακες ή καστριτσιούς ή παρακαθημένους. Ο Βυζαντινός ιστορικός Θεοφάνης λέγει πως για τον ίδιο σκοπό είχαν και μισθωτούς Αραβες.

Στην κατηγορία αυτή μπορούσαν να καταταχθούν και οι Μαροδίται, που στον καιρό Κωνσταντίνου του Πρωγωνάτου εγκαταστάθηκαν στις διαβάσεις του Λιβάνου, και οι οποίοι είχαν αποβή το "χάλκεον τείχος" της Ρωμανίας και ο φόβος και τρόμος των Αράβων, αφού με τις επιδρομές τους ερήμωσαν όλες τις Αραβικές πόλεις που ήταν κοντά στα σύνορα από τη Μοσσοποτία ως την τετάρτη Αρμενία (Θεοφάνης σελ. 363, 16). Δυστυχώς ο Ιουστινιανός ο Ρινόμητος τους ανακάλεσε και από τότε "Πάνδεινα κακά πέπονθεν η Ρωμανία υπό των Αράβων" (Πυρρός τομ. Γ σελ. 168).

Περίφημα ήταν και τα άλογα των Ακριτών, την εποχή εκείνη, που η σωματική ρώμη έπαιζε σπουδαίο ρόλο, και τη συγκλονιστική ηρωική τους αντοχή να λογαριάζονται δυνατοί αφεντάδες εκείνοι που είχαν και ρώμη και άλογα καλά, οι μεγαλοαλόγατες. Ανάλογα δε με τον αριθμό των αλόγων τους οι Ακρίτες ονομαζόνταν μονοκάβαλλοι, δικάβαλλοι, τρικάβαλλοι. Εξαιρετική σημασία έδιναν στα μαύρα εκείνα άλογα, που ήταν δυνατά και γρήγορα, γι' αυτό στα διάφορα τραγούδια δεν αναφέρεται η λέξη άλογο, αλλά Μαύρος. Βιτσόκοπα τον Μαύρον αι να φτάν, να κοντοφτάνη (Βλέπε στο Β' μέρος τα τραγούδια που έχουν αριθμό 2, 5, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 31, 36, 40, 42, 44).

Θαυμάζονταν προπάντων οι Ακρίτες που είχαν σωματική ρώμη, αφού και στρατηγοί και βασιλιάδες έπαιζαν με μεγάλη τέχνη το ραβδί και το μαχαίρι, και μ' ένα μόνο χτύπημα μπορούσαν να κόψουν το λαιμό αλόγου. Αλλά χωρίς άλογα, τους "φάρους" ή τα "φαρία", όπως ονόμαζαν, δεν νοούνταν Ακρίτες, διότι μ' αυτά έπιαναν πυλιά στον αέρα. Στα Ακριτικά τραγούδια μαζί με τους ανθρώπους πρωταγωνιστούν και τα άλογα, σε μερικά μάλιστα τραγούδια τον κύριο ρόλο στην υπόθεση παίζει το άλογο και όχι ο άνθρωπος.

Ο Μαύρον εχλιμίτζεν κι ο κάστρον όλ εσειεν (αρ. τραγούδι 14). Οι Μαύροι εχλιμίτζαν κ' εσειεν τα ραχία (αρ. 10). Χλιμίτζεν ο Μαύρος μου, τα πόρτια όλ' ανοίγαν (αρ. 36).

Στα Ακριτικά τραγούδια το άλογο είναι δεμένο τόσο πολύ με τον καθαλλάρη του ώστε και συνουμεί μ' αυτόν: Και το γιαγούζιν τ' άλογον λαλεί κι απολογάται: Ας σα κρυφτα-

Ο Διγενής. Ξυλογραφία Σ. Βασιλείου.

γίσματα σ' εφτάνω κοντοφτάνω (αρ. 14) Κ. Ρωμαίου. Η ποίηση ενός λαού σελ. 29.

Οι Ακρίτες εκτός από τις πολεμικές αρετές του, ήξεραν ακόμα να παίζουν με επιδεξιότητα τον ταμπούρα και τραγουδούσαν τα κατορθώματά τους. Οι Ακρίτες ήταν αναγκασμένοι να κυνηγούν και τους απελάτες (ληστές) και τη Μαξιμώ, που ήταν αρχηγίνα ληστοσυμμορίας απελατών.

Τέτοιοι ληστές, προπάντων Κούρδοι και τον καιρό της Τουρκοκρατίας λυμαινόνταν τα μέλη εκείνα. Στη Σάντα ήταν πολύ συνηθισμένο το γνωμικό: Ο Κούρτορ οντάν 'κ ευρήκ τιθέν να κλέφτ, αρπάξ το παρλίκ' νατ (σκούφο) και κρύφτιαιο σήν αμασχάλιαν αι.

Το μειονέκτημα των Ακριτών ήταν που δεν ήξεραν γράμματα, αλλά την εποχή εκείνη τύχαινε να είναι αγράμματοι ακόμα και αυτοκράτορες, όπως ο Ιουστινός

και Μιχαήλ ο Τραυλός.

Οι επιδρομές των Σαρακηνών ήταν συχνές και αφηνδιαστικές.

- Ακρίτα μου ντό κάβεσαι, ντό στέκεις και περμένεις;

Το ένικο σ' έχάλασαν και την κόλη σ' επήραν (αρ. 14).

Αμέσως σπλιζομαι βαριά, καβαλλικέουον και κυνηγούν τους κουρσάρους. Τους προφάνουν, πολεμούν φοβερά, νικούν, παίρνουν πίσω τα λάφυρα και την

κάλη του Ακριτά, επιστρέφουν και γιορτάζουν τη νίκη τραγουδώντας τα κατορθώματά τους, τα οποία με τον καιρό μεταπήδησαν στην Κύπρο και Κρήτη (Α. Παρχαρίδης, Ποντιακά φύλλα αρ. 7). Και στην εγκυκλοπαίδεια Δομή διαβάζουμε: Πολλά Ακριτικά τραγούδια διατηρήθηκαν με την προφορική παράδοση, προέρχονται από τον Πόντο και την Καπαδοκία, απ' όπου πέρασαν νωρίς στην Κύπρο, Κρήτη και στην άλλη Ελλάδα (τόμος Α' σελ. 285).

Ο σπλιζομός των Ακριτών αποτελείται από κοντάρια, σπαθιά, τοξοοαίτα και τοπούζια (ραβδιά που έχουν σπηλιά κρη σφαίρα), και όταν λείψουν αυτά, χρησιμοποιούνται και οι μουστουινές (γροθιές). Στην εποχή Νικηφόρου του Φωκά ο σπλιζομός τους έγινε βαθύτερος.

Συνέχεια στο επόμενο

Α.Ε. ΠΟΝΤΙΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΝΑΣ ΑΚΟΜΗ ΑΘΛΟΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ

Β. Ιστορική αναδρομή της ομάδας στο πρωτάθλημα

Συνέχεια από το προηγούμενο

Κατά την πρώτη συμμετοχή της ομάδας στο πρωτάθλημα της σεζόν 84-85 την ομάδα συγκρότησαν αφιλοκερδώς ποδοσφαιριστές στην πλειοψηφία τους Πόντιοι, ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα της Διοίκησης. Προπονητής της ομάδας ο κ. Μαραντιδής Ανέστης επίσης αφιλοκερδώς. Η ομάδα αναδείχθηκε πρωταθλήτρια με σχετική άνεση.

Στη δεύτερη αγωνιστική περίοδο 85-86 η ομάδα αγωνίζεται στην Β' κατηγορία του τοπικού πρωταθλήματος. Με κάποιες μεταγραφές η ομάδα, στα πλαίσια των λίγων πόρων και με προπονητή τον κ. Παναγιώτη Μιχαηλίδη αναδεικνύεται για τρίτη συνεχής χρονιά πρωταθλήτρια. Και μετά από αγώνα "μπανάξ" με τον Μ. Αλέξανδρο Τρικάλων (3-1) ανεβαίνει στην νεοσύστατη τότε Δ' Εθνική.

Η ομάδα δημιουργεί έναν "θρύλο" γύρω από το όνομά της που ξεπερνάει τα όρια του Νομού μας. Με την άριστη οργάνωση την ίδια χρονιά η παιδική ομάδα με προπονητή τον Αντώνη Ποζιάδη δημιουργεί την παιδική ομάδα.

Στην τρίτη χρονιά από την ίδ-

ρυση της η ομάδα αγωνίζεται στην Α' κατηγορία του τοπικού πρωταθλήματος. Η Διοίκηση δραστηριοποιείται πυρετωδώς. Φίλαθλοι και φίλοι Πόντιοι της περιοχής συνδράμουν στις προσπάθειες. Η ομάδα αρχίζει να αποσπά την προσοχή του κόσμου με την πορεία της. Πραγματοποιεί πολλές και καλές μεταγραφές από το Νομό και με προπονητή πάλι τον κ. Παναγιώτη Μιχαηλίδη αναδεικνύεται για τρίτη συνεχής χρονιά πρωταθλήτρια. Και μετά από αγώνα "μπανάξ" με τον Μ. Αλέξανδρο Τρικάλων (3-1) ανεβαίνει στην νεοσύστατη τότε Δ' Εθνική.

Η ομάδα δημιουργεί έναν "θρύλο" γύρω από το όνομά της που ξεπερνάει τα όρια του Νομού μας. Με την άριστη οργάνωση την ίδια χρονιά η παιδική ομάδα με προπονητή τον Αντώνη Ποζιάδη δημιουργεί την παιδική ομάδα.

Στην τρίτη χρονιά από την ίδ-

Την επόμενη αγωνιστική περίοδο 87-88 η ομάδα συμμετέχει για πρώτη φορά σε πρωτάθλημα ΕΘΝΙΚΗΣ κατηγορίας. Πραγματοποιεί αξιόλογες μεταγραφές και με προπονητή τον κ. Κώστα Αραμαπατζή μέσα από έναν δύσκολο από κάθε άποψη Μαραθώνιο τερματίζει στη δεύτερη θέση της βαθμολογίας, ένα βαθμό πίσω από τον πρωταθλητή. Έχει σαν έδρα το Εθνικό Στάδιο ΒΕΡΟΙΑΣ και βοηθητικό χώρο προπονήσεων το γήπεδο Ραχιάς.

Κατά την φετινή περίοδο 88-89 η ομάδα ξεκίνησε με καλές απόδοσης προπονήσεις.

Πραγματοποίησε μεταγραφές από έμπειρους ποδοσφαιριστές και νεαρούς ταλαντούχους. Ο συνδυασμός δείχνει αισιόδοξα αποτελέσματα. Υπάρχει υποδομή στο έμφυχο υλικό από ταλέντα όλα μέσα από το Νομό. Παράλληλα δημιουργείται η Αναγέννηση Βεροίας με νεαρούς ποδοσφαιριστές όλοι κάτω των

15 ετών με προπονητή τον κ. Τάκη Τσακαλίδη που λειτουργεί σαν φυτώριο - προβάλαμος στην μεγάλη ομάδα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν στην Αναγέννηση 4-5 νεαροί ποδοσφαιριστές που η εισοδος τους στην μεγάλη ομάδα είναι θέμα χρόνου. Στόχος της ομάδας είναι όλο το έμφυχο υλικό να προέρχεται μέσα από το Νομό.

Απώτερος στόχος της Διοίκησης είναι να καθιερωθεί στην Γ' ή και στην Β' Εθνική κατηγορία και με παράλληλη καλλιέργεια των ταλέντων της περιοχής να ανέβει το επίπεδο του ποδοσφαίρου πάντα με αγνή συνεργασία με την ΠΑΕ ΒΕΡΟΙΑ που την βέλουν όλοι στην Α' Εθνική.

Το τελευταίο είναι το μήνυμά που περνάει η ΑΕΠ σε όλους τους Βεροιώτες Πόντιους και μη. Και τους καλεί να βοηθήσουν στην προσπάθεια αυτή ανεβάζοντας το κύρος της πόλης στο χώρο του Αθλητισμού.

Συνεχίζεται

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

νεργασίας με τις τουρκικές αρχές.

Ετσι, με την κήρυξη του πολέμου πέτυχε να εξααιρεθούν από τη στρατεύση όλοι οι δάσκαλοι και ιερωμένοι, ώστε να μη κλείσουν τα σχολεία και οι εκκλησίες και ακόμη ματαίωσε την εκκένωση των ελληνικών χωριών. Είχαν εμπιστοσύνη στο Χρυσάνθο οι Τούρκοι ώστε, όταν τα Ρωσικά στρατεύματα κατέλαβαν την Τραπεζούντα (3 Απριλίου 1916), αυτόν άφησαν με την αποχώρησή τους Διοικήτη της πόλης. Τότε κορυφώθηκε και ο ενθουσιασμός του ποντιακού πληθυσμού για μιά αυτονομία του Πόντου. Το ωραίο αυτό όνειρο γρήγορα

διαψεύστηκε από τα συμφέροντα των ισχυρών της γης.

Με την αποχώρηση των Ρωσικών στρατευμάτων (Μάρτιος 1918), από τον Πόντο και το Κάκρος, οι Τούρκοι εξαγριώθηκαν ακόμη περισσότερο. Νέες δοκιμασίες δέχτηκε ο ελληνικός πληθυσμός. Οι Πόντιοι χόρσωναν ξανά σε νέο Ζάλογγο. Η ηρωική Σάντα αναδείχθηκε σε νέο Σούλι. Η καταστροφή συντελέστηκε και ολοκληρώθηκε. Από τους 1.300.000 Ελληνοπόντιους μετά από την τρομερή γενοκτονία του 1914 - 1922, μόν 400.000 Έλληνες του Πόντου και του Καύκασου κατόρθωσαν να έρθουν ζωντανοί στην ελεύθερη Ελλάδα. Σε 200.000 υπολοίγι-

ζονται αυτοί που άφησαν τα κόκκαλά τους στο εσωτερικό της Μ. Ασίας. Πολλοί από αυτούς χάθηκαν στα τάγματα εργασίας, στους δρόμους εξορίας και σε μάχες με τους Τούρκους. Οι υπόλοιποι, για να γλυτώσουν κατέφυγαν στη Ρωσία. Στις τελευταίες δεκαετίες αρκετοί απ' αυτούς (Ρωσοπρόσφυγες) ήρθαν στην Ελλάδα.

Και να τώρα, στην αγκαλιά της μητέρας Ελλάδας, ο υπέροχος ποντιακός ελληνισμός με τη λεβεντιά του και με το τιμίο ήθος του, συνεχίζει τη ζωντανή του παρουσία σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής του τόπου μας.

Γ. Μ.